

Nemusí to být hned napoprve dokonalé. (Kateřina Bukovjanová a Miroslav Houska, Gymnázium Evolution)

Naživo a mimo systém

Unikátní kurz umožňuje specialistům z různých oborů vyzkoušet si profesi učitele

PETR HORKÝ / FOTO MATĚJ STRÁNSKÝ

C

o by byl stát bez zákonů? Chaos. A bez soudů? Ještě větší chaos. Proto je tu soudní moc,“ říká světlavý gymnazista stojící před tabulí spolužákům, kteří ho trochu znučeně sledují z lavic. Mladík poté na tabuli fixem napíše několik encyklopedických hesel, která si o českém soudnictví našel na internetu, a předává slovo spolužačce, jež ve výkladu pokračuje v podobném

stylu. Jsme na pražském Gymnáziu Evolution, kde právě běží hodina základů společenských věd. Ve třídě sedí kromě žáků a jejich učitele ještě dvojice dospělých, kteří referátu na téma soudnictví pozorně přihlížejí a občas do něj vstupují. „A kam byste třeba šli, kdybyste se chtěli s někým soudit?“ ptá se žena kolem čtyřicítky. „A víte, co se vám může stát, když u soudu prosvihnete lhůtu?“ přidá se muž v obleku a v kravatě. Žáci to nevědí, ale zdá se, že je to docela zajímavá.

Dvojice dospělých, kteří lehce těžkopádnou prezentaci narušují otázkami, si tu dnes zkusí, jaké je to být učitelem. Ani jeden z nich pedagogiku nevystudoval – žena je novinová redaktorka a muž v obleku se věnuje byznysu. Oba se ale nedávno rozhodli, že by chtěli zkusit učit. Při pátrání po cestě,

jak to provést, narazili na program Učitel naživo. Tento na české poměry unikátní dvouletý trénink dává absolventům kromě obligátní teorie ještě něco, co klasické kurzy na pedagogických fakultách nenabízejí: stovky hodin praxe s dětmi přímo ve třídě, během nichž se začínající učitelé zbaví trémy a zjistí, jestli je kantořina vůbec baví.

Smysl je jinde

Petrovi táhne na padesátku a jeho denním chlebem je radit velkým firmám s obchodními smlouvami. Nad pedagogickou dráhou nikdy neuvažoval, když však založil rodinu a jeho děti nastoupily do školy, začal se více zajímat o tuzemský vzdělávací systém. „Zjistil jsem, že zdejší výuka je strašně odtržená od reality. V dnešní době, kdy si jde cokoli vygooglit, učitelé žáky nutí memorovat fakta nazpaměť, místo aby je učili informace třídit a diskutovat o nich,“ kroutí hlavou byznysmen v obleku. „Mohl jsem buď nadávat v hospodě, anebo jít a zkusit s tím něco udělat.“

Začal si zjišťovat, za jakých podmínek může jít člověk jeho životních zkušeností v Česku učit na základní nebo střední školu. Dozvěděl se, že vysokoškolák bez pedagogického vzdělání se může stát učitelem jen tehdy, když si udělá takzvané pedagogické minimum. Nejjednodušším způsobem, jak ho získat, je navštívit jednu z mnoha zdejších vysokých škol a přihlásit se do pedagogického kurzu. Ten trvá zpravidla rok a půl a jeho

„Zdejší výuka je strašně odtržená od reality. Dnes, kdy si jde cokoli vygooglit, učitelé žáky nutí memorovat fakta nazpaměť, místo aby je učili informace třídit a diskutovat o nich.“

účastníci chodí zhruba jednou za dva týdny na jeden celý den na univerzitu, kde poslouchají přednášky a píšou testy. Výcvik je zakončen zkouškou, která absolventa opravňuje jít učit na základní či střední školu.

Náplň kurzu tvoří především obrovské množství suché pedagogické teorie, na skutečné učení dětí ve třídě připadá pouhých dvacet hodin. Od lidí, kteří standardním pedagogickým kurzem prošli, se Petr doslechl, že obsáhla teorie vyučovaná na kurzech je „zbytečná pakárna“, a tak se poohlížel po jiných možnostech. Z médií zjistil, že existuje alternativní kurz pořádaný neziskovkou a nazvaný Učitel naživo. Je sice o pár tisícovek dražší a také časově výrazně náročnější. Je však postaven hlavně na praktické výuce s dětmi, na kterou během dvou let připadá dohromady 380

hodin. Během kurzu se budoucí učitelé také podívají na exkurze do vzorových škol v zahraničí, třeba do Finska. To vše Petra přesvědčilo, aby se přihlásil.

Největší obavu měl z toho, jestli dokáže rozjivené pubertáky zaujmout a mít před nimi autoritu. Tahle obava se však nenaplnila; program je totiž postaven tak, že první lekce vede zkušený učitel a nováček jen přihlíží a zapojuje se pozvolna až později. „Nikdo není dokonalým učitelem od první chvíle, kdy se postaví před děti. Když se vám něco napoprvé nepovede, tak to příště uděláte jinak. Je tam pocit bezpečí, pronikáte do toho postupně,“ říká Petr.

Kateřina Bukovjanová, původním povoláním novinářka a vzděláním jazykovědkyně, se rozhodla stát učitelkou z podobných pohnutek jako Petr: její děti nastoupily do školy a ona se začala zajímat o systém, jenž je formuje. S učením už měla jisté zkušenosti – v minulosti vedla školní filmový a debatní kroužek –, klasickou výuku však řídit neuměla. A tak se stejně jako Petr zapsala do kurzu. Při prvních pokusech, kdy měla sama vést hodinu, bojovala hlavně s tím, jak upozadit sebe sama a dát prostor dětem. „Na úvodní lekci jsem měla dokonale připravený scénář celé hodiny. Když pak ale děti nereagovaly tak, jak jsem očekávala, byla jsem zaskočená a zklamaná. Časem jsem se naučila víc vnímat, co děti zajímá, nechat se během té hodiny jimi vést,“ popisuje Kateřina.

Byznysmen Petr, redaktorka Kateřina a učitel společenských věd Miroslav Houska sedí po skončení hodiny v kabinetu a společně rozebírají proběhlou lekci. Shodují se, že děti soudnictví a další zadaná témata neodprezentovaly příliš originálně – našly si pár informací na internetu a ty pak z papíru přečetly před třídou. Výuka potom nebyla ani je, ani třídu. Pedagogové se domlouvají, že příště s žáky proberou, jak by šla témata prezentovat jinak, živěji. „Mohli by mluvit víc spatra, míň číst z papíru a víc zapojit spolužáky,“ myslí si Kateřina a oba muži přikývají.

Jak ale upozorňuje učitel Houska, učit zábavně je někdy dost těžké, protože většina rodičů své děti vede k tomu, že si ze školy musí odnášet hlavně co nejvíce znalostí, aby udělaly maturitu a dostaly se na vysokou školu. Tenhle tlak rodiny vede k tomu, že i žáci od učitelů ve třídě vyžadují právě onen tak často kritizovaný frontální systém výuky, kdy učitel diktuje informace a žáci si je zapisují do sešitu. „Smyslem školy ale není učit se

INZERCE

OBOR STUDIA:
LETECKÁ DOPRAVA

CESTOVNÍ RUCH PRŮVODCOVSTVÍ ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ
BC, ING, BBA, MBA

Michael Kasik @michalkasik

NEČEKTEJE A ZAČNĚTE STUDOVAT
UŽ OD ÚNORA!

DNY OTEVŘENÝCH DVEŘÍ
6. ÚNORA, 20. ÚNORA

#LETVYSOKO #BAYSE #STUDUJVSO

Studuj školu, která letí!

snadné uplatnění centrum Prahy skvělý kolektiv

VSO
VYSOKÁ ŠKOLA OBCHODNÍ
V PRAZE

WWW.VSO.CZ

nazpaměť fakta, která děti nikdy nebudou potřebovat. Je důležité, aby tohle pochopili i rodiče," říká Houska.

Na závěr schůzky v kabinetu se domlouvá plán na příště, kdy bude třída probírat politiku a ideologii. Trojice se rozhodne, že děti dostanou za úkol najít poslance či senátora v místě svého bydliště a napsat mu dopis.

Pohled zvenku

Za neziskovkou Učitel naživo, která program pro vzdělávání začínajících učitelů vytvořila, stojí dvojice expertů na inovace ve vzdělávání Martin Kozel a Jan Straka. Jejich původním cílem bylo vytvořit moderní způsob vzdělávání učitelů a zavést ho v celém českém školství – tedy zejména na pedagogických fakultách. Z této ambice však sešlo. „Narazili jsme na odpor institucí. Změnit systém zevnitř není jednoduché, inovace se v něm prosazují jen pomalu. A tak jsme se rozhodli vytvořit něco jako laboratoř vně systému, ze které by se systém mohl inspirovat," popisuje vývoj projektu Kozel.

Na projekt se podařilo sehnat sponzory z řad velkých soukromých nadací. Pilotního ročníku před třemi lety se zúčastnilo patnáct adeptů, druhého přes dvacet a třetího už třiadvacet. Cílem podle Kozla není přivést do českého školství velké množství učitelů, kterých aktuálně chybí tisíce, ale vychovat omezené množství, zato kvalitně. A souběžně vytvořit metodu přípravy učitelů, kterou by jednou mohly převzít třeba i pedagogické fakulty. Prvky systému Učitele naživo by prý mohla už v příštím roce začít používat pedagogická fakulta v Pardubicích ve svém magisterském studiu.

Hlavními účastníky programu zatím nejsou studenti z fakult, nýbrž lidé z různých profesí, kteří dostali chuť učit. Neziskovka si u agentury STEM objednala výzkum, aby zjistila, kolik takových lidí vlastně je. Z průzkumu vyšlo, že rozhodně ne málo – o tom, že by šli učit, vážně uvažují tři procenta vysokoškolsky vzdělaných lidí bez pedagogického vzdělání, v součtu asi třicet tisíc lidí. Zadavatelé průzkumu se také snažili zjistit, proč tito lidé učit nejdou. Jako hlavní důvod respondenti uváděli obavu, že před třídou neobstojí. Druhým hlavním důvodem byly nízké platy učitelů.

Petr má před sebou ještě rok a půl, jeho spolužačka Kateřina už jen půl roku. Ona má jasno – půjde učit na plný úvazek na základní či střední školu občanskou nauku nebo český jazyk. „Chci učit. S dětmi mě to baví, přijde mi to smysluplné a udržuje mě to ve střehu," říká. Petr si zatím hodlá podržet svoji současnou manažerskou práci, výhledově by ale rád učil aspoň na částečný úvazek na některé pražské odborné škole, kde by mohl uplatnit svoje znalosti z oblasti práva a ekonomie. „Učitelstvím se nikdy nebudu živit, ale rád bych to dělal aspoň třeba hodinu nebo dvě týdně.“

Kurz si pochvaluje i učitel společenských věd Miroslav Houska, který za poslední dva roky na Gymnáziu Evolution zaučoval již pět učitelů. „Vytrhuje mě to z učitelského stereotypu. Přijdou lidé zvenku a ukáží mi, že to jde dělat i jinak," říká. ●

WWW.RESPEKT.CZ/AUDIO

INZERCE

RS007336

Gymnázium da Vinci špičkové vzdělání jinak

www.gymnaziumdavinci.cz

komunita
týmovost
spolupráce

projektové týdny
zahraniční výjezdy
výzkumné expedice
modulová výuka

svoboda
samostatnost
zodpovědnost